

MALTA

**QORTI TAL-MAGISTRATI
(GHAWDEX)
(GURISDIZZJONI SUPERJURI)
(SEZZJONI GENERALI)
MAGISTRAT DR.
PAUL COPPINI**

Seduta tat-12 ta' Gunju, 2014

Citazzjoni Numru. 126/2003

**Noel Calleja;
George Calleja;
Michelle Calleja;**

**Michelangelo Calleja, u b'digriet tat-3 ta' April 2007
il-gudizzju gie trasfuż f'isem Anna mart Michelangelo Calleja,
Noel, George u Michelle aħwa Calleja minflok
Michelangelo Calleja li miet fil-mori tal-kawża**

vs

Middle Sea Valletta Life Assurance Company Limited

Kopja Informali ta' Sentenza

Il-Qorti,

Rat iċ-Ċitazzjoni li permezz tagħha l-atturi, wara li ppremettew:

Illi l-attura huma l-eredi ta' Mario Calleja illi miet fl-eta ta' tletin (30) sena fil-wiehed u għoxrin (21) ta' Diċembru tas-sena elfejn u wiehed (2001) kif jirriżulta mill-anness ċertifikat tal-mewt immarkat bhala Dokument 'A';

Illi l-istess Mario Calleja ha żewġ loans minghand is-soċjeta' Bank of Valletta plc sabiex jiffinanzja x-xiri u jlest l-post tar-residenza tiegħu fi Triq Xjuf ir-Rih, Nadur, Ghawdex;

Illi biex ha dan is-self il-bank esiga li Mario Calleja jottjeni poloz ta' assigurazzjoni sabiex jagħmlu tajjeb fost l-oħrajn f'każ li huwa jiġi nieqes;

Illi l-mejjet Mario Calleja kien talab u nhargulu żewġ poloz ta' assigurazzjoni mis-soċjeta' konvenuta Middle Sea Valletta Life Assurance Co. Lintied, liema ċertifikati ta' poloz ta' assigurazzjoni qed jiġu esebiti bhala Dokument 'B' u Dokument 'C' ma din iċ-ċitazzjoni;

Illi dawn il-poloz kienu jassiguraw fost l-oħrajn illi jekk Calleja jiġi nieqes, is-soċjeta' konvenuta thallas lill-Bank il-bilanċ kollu dovut minn Calleja;

Illi s-soċjeta' konvenuta issa li Mario Calleja gie nieqes qed turrifjuta li thallas il-bilanċ dovut lil Bank of Valletta pls ghas-self li kien sar lill-istess Mario Calleja;

Illi s-soċjeta' konvenuta qed turrifjuta li thallas bili qed issostni li Calleja kellu mard jew kundizzjoni ta' sahha li naqas li jinfurmaha bhom meta talab li jinħargulu l-poloz indikati;

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi dan mhux minnu, anzi Mario Calleja kien b'saħħtu u ma kien ibat minn ebda mard serju proprju sa ffit granet qabel miet;

Illi minkejja li giet interpellata diversi drabi anke permezz ta' ittra ufficċjali tal-hamsa (5) ta' Novembru tas-sena elfejn u tlieta (2003), is-soċjeta' konvenuta baqghet ma tridx thallas il-bilanċ dovut lil Bank of Valletta plc;

Talbu lis-soċjeta' konvenuta tgħid għaliex din il-Qorti m'għandhiex:

1. Tiddikjara illi s-soċjeta' Middle Sea Valletta Life Assurance Company Limited hija obbligata thallas il-bilanċ dovut lil Bank of Valletta plc flimkien ma' l-imghaxijiet għal self li kien sar lil Mario Calleja;
2. Tikkundanna lis-soċjeta' konvnetua sabiex thallas il-bilanċ dovut minn Mario Calleja flimkien ma' l-imghaxijiet li akkumulaw fuq l-istess bilanċ.

Bl-ispejjeż u bl-ingunzjoni tas-soċjeta' konvenuta għas-subizzjoni.

Rat id-Dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-atturi konfermata bil-gurament ta' Noel Calleja.

Innotat illi s-soċjeta' konvenuta, debitament ingunta baqghet kontumaci.

Rat id-digriet tagħha tat-23 ta' April 2004 fejn caħdet it-talba tas-soċjeta' konvenuta li tiġġustifika l-kontumacja tagħha.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Appell tat-28 ta' Jannar 2005 li kkonfermat dan id-digriet.

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat is-sentenza tagħha tal-24 ta' Ottubru 2007 li biha ddikjarat li l-atturi ma kellhomx interess ġuridiku jippromwovu din il-kawża.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Appell tat-2 ta' Marzu 2010 li rrevokat din is-sentenza u bagħtet lura l-atti sabiex din il-Qorti tinvesti t-talbiet tal-atturi u l-kawża tkompli tiġi deciza skond il-liġi.

Rat in-noti tal-Osservazzjonijiet tal-kontendenti.

Ikkunsidrat:

Illi permezz ta' din il-kawża, l-atturi bħala eredi ta' Mario Calleja, li miet fl-eta' ta' 30 sena fil-21 ta' Dicembru 2001,¹ spjegaw kif dan kien ha żewġ *loans* biex jiffinanzja x-xiri u t-tlestija tad-dar residenzjali tiegħu, fin-Nadur, Ghawdex. Bħala waħda mill-kundizzjonijiet imposti mill-Bank sabiex jingħata dawn il-facilitajiet, kien hemm dik illi tinhareg polza ta' assikurazzjoni fuq hajtu a favur tal-Bank fir-rigward ta' kull self illi kien ser jingħata.² Meta gie nieqes l-imsemmi Mario Calleja, kien għad baqa' parti sostanzjali minn dawn il-*loans* li kienu għadhom ma thallsux.³ L-atturi issa qed jippretendu illi l-bilanċ li għadu dovut, inkluż l-interessi relattivi, għandhom jagħmlu tajjeb għalihom iż-żewġ poloz ta' assikurazzjoni li kienu nharġu a favur tal-Bank. Għalhekk għamlu din il-kawża sabiex id-ditta assikuratriċi li ħarġet dawn il-poloz tiġi ordnata thallas l-ammonti assikurati lill-Bank, haġa li d-ditta konvenuta qed tirrifjuta li tagħmel, għax tikkontendi lli l-poloz mhumiex validi billi d-*decujus* kien naqas li jindikalha xi problemi mediċi li kellu, qabel ma aċċettat li toħroġlu l-istess poloz.

Fil-*proposal form* numru 021*00123 mimlija minn Mario Calleja u minnu ffirmata fil-11 ta' Novembru 1997, fis-sezzjoni dwar il-*medical details* huwa ddikjara biss li kien ipejjep 20 sigarrett kuljum u jixrob tlett tazzi nbid jew

¹ Ara Dok.A annes ma' c-citazzjoni

² ara sanction letter a fol. 103 tal-process, u ohra a fol.115

³ ara xhieda ta' James Pace in rappresentanza tal-BOV u li statemenets relattivi minnu esebiti a fol. 118 -127

erba' flixken birra kuljum.⁴ Fil-*proposal form* numru 021*00169 mimlija mill-istess Mario Calleja u minnu ffirmata fil-11 ta' Jannar 1999, fis-sezzjoni dwar il-*medical details* huwa reġa' ddikjara li kien ipejjep 20 sigarrett kuljum, imma issa kien jixrob biss minn tnejn sa tlett flixken birra fil-weekend.⁵

Fid-dikjarazzjoni annessa maż-żewġ formuli, fuq il-firma ta' Mario Calleja, jingħad testwalment:

"Having read the contents of this completed Application (whether in my/or handwriting or not) I declare that the information given is true and that I have not withheld any material facts and I understand that this information together with any further statements which may be made shall be the basis of the contract of life assurance between the Bank of Valletta Ltd as may be issued.

I undertake to inform Bank of Valletta Limited of any changes in my health (or other circumstances which may affect my eligibility for life assurance) which may occur before the commencement date of any life assurance cover as may be issued on the basis of this Health Declaration.

I consent to the Middle Sea Valletta Life Assurance Company Limited seeking information from any doctor, insurance company or other organisation or person that has records or knowledge of my health or assurances in order that my Health Declaration may be underwritten and that the validity of any claim by the Bank of Valletta Limited may be established."⁶

Irrizulta pero' mir-riċerki li għamlet is-soċjeta' konvenuta wara li ġie nieqes l-imsemmi Mario Calleja, biex tara jekk għandiex tagħmel il-ħlasijiet dovuti lill-Bank of Valletta ai termini tal-poloż maħruġa lilu bis-saħħa ta'

⁴ Ara original, esebit bhala Dok.DC 1 a fol. 337 -338 tal-process

⁵ Ara original, esebit bhala Dok.DC 1 a fol. 335 -336

⁶ A fol.336 u 338 rispettivament

Kopja Informali ta' Sentenza

dak li kien ġie dikjarat minnu fuq dawn il-*proposal forms*, li l-assikurat ma kienx ta l-informazzjoni kollha dwar saħtu, kif kien rikjest. Infatti mir-riċerki magħmula mit-tabib Espedito Rapa,⁷ imqabba għal dan il-għan mis-soċjeta' konvenuta, u kif ikkonferma it-tabib dottor Joseph Farrugia mill-Isptar Generali ta' Għawdex,⁸ jirrizulta mir-*records* tal-isptar li Mario Calleja sa dakinhar li ġie biex jimla dawn il-*proposal forms* kellu s-segwenti *medical history*:

(i) fl-1984 iddaħħal l-isptar ibati minn qtugħ ta' nifs;

(ii) fl-1993 kellu l-problemi fil-kliewi tant li nstab li qed ibati minn *bilateral polycystic kidneys* li setgħu wasslu għall-pressjoni għolja; infatti kien intitolat għall-pilloi tal-pressjoni (*anti hypertensive medicines*) li madankollu rrifjuta li jieħu;

(iii) fl-1995 iddaħħal l-isptar fuq abbuż ta' alkohol; u

(iv) kellu wkoll problema ta' abbuż mid-droga (cannabis) sa mis-sena 1993, u waqaf biss xi sitt xhur qabel ma miet;

(v) f'April tal-1997 ġie operat biex jitneħħewlu t-tonsilli.

L-atturi madankollu jikkontendu illi dawn il-problemi ma kellhomx jaffetwaw il-poloż ta' assikurazzjoni in kwistjoni⁹ u dan għaliex:

1. Mario Calleja miet b'marda rari ħafna li ħakmitu ffit biss qabel, u li ma kellha xejn x'taqsam mal-problemi li seta' kien ibati minnhom qabel;¹⁰

⁷ A fol. 279 – 290 , u rapport minnu imhejji Dok.ER 1 a fol.294 – 296 u Dok.ER 2 a fol. 297 - 334

⁸ Ara deposizzjoni tiegħu in kontro-ezami a fol. 90 -91

⁹ Ara Nota tal-Ossevazzjonijiet tal-atturi a fol. 689 -697

2. *fil-proposal forms* in kwistjoni huwa ddikjara dak kollu li gie mitlub minnu;
3. dak iż-żmien il-formula kienet titlob informazzjoni limitata u xejn ma kienet dettaljata fil-mistoqsijiet magħmula; jikkontendu għalhekk li ma kien hemm ebda obbligu li l-applikant jiddikkjara li kien għamel operazzjoni tat-tonsilli, jew li darba ddaħhal l-isptar fis-sakra, jew għax pejjep xi *joint*; dawn ma kienux jikkwalifikaw bħala "*long illness*," "*impaired health*" jew "*medical treatment*" li kellhom jiġu dikjarati;
4. Calleja baqa' attiv sa l-aħħar: kellu impieg *full-time* u ieħor *part-time*, kien sportiv u jilgħab il-*football*, u qatt ma ta l-impressjoni ta' bniedem marradi; sa qabel ma hakmitu l-aħħar marda, *sick leave* kien jieħu b'mod normali bħal kulhadd.¹¹

Teżisti ġurisprudenza llum stabilita dwar l-invalidita' ta' polza ta' assikurazzjoni akkwistata b'informazzjoni skorretta jew nieqsa, sew jekk magħmula in *mala fede* u anke bi traskuraġini jew nuqqas ta' hsieb. Il-Prim Awla fil-kawza: "**Charles Degiorgio noe vs Austin Agius**,"¹² ċċitata f'ħafna sentenzi dwar kwistjoni simili għal dik presenti, fissret f'dan ir-rigward illi:

Il-kuntratt ta' assikurazzjoni hu meqjus bħala wiehed tal-aqwa bwona fede, u l-proponent għandu jagħti risposta cara dwar dettalji li jiġu mistoqsija lill-espressament fil-"proposal form"; anzi hu ġeneralment ritenut li l-proponent hu fid-dmir li jsemmi kull fatt li raġjonevolment għandu jhoss li hu rilevanti għall-assikuratur li jkun jaf, u dan anki jekk ma jkunx mistoqsi. U jekk il-proponent ma jagħtix lill-assikuratur il-kwadru sewwa u eżatt tal-oġġett tal-kuntratt, u dan jagħmlu in bwona fede, din għandha mportanza biss relattiva, u ferm relattiva; u l-assikuratur ikollu d-dritt jitlob ix-xoljiment tal-kuntratt tal-assikurazzjoni, purke` d-dettalji ommessi jkun tali li jinfluwixxu fuq id-deċiżjoni biex l-assikuratur jasal għall-kuntratt fil-forma li jkun iffirmah".

¹⁰ Ara xhieda ta' Dr. Joseph Farrugia a fol. 81 – 90, u certifikati Dok.JF 1,JF 2,JF 3,JF 4, JF 5 u JF 6 a fol. 93 - 98

¹¹ Ara xhieda tal-attribui: Noel Calleja a fol. 70 -73; Anna Calleja a fol. 130 – 132 u Michel Calleja a fol. 621 - 627; Joseph Portelli a fol. 612 -617, u shabu Mark Cutajar a fol. 618 – 620 u Joseph Portelli (affidavita Dok.B tas-7.11.2013),

¹² Deciza fil-25.06.1962

Fil-kawża: “**Briffa vs Camilleri**”¹³ kemm il-Prim'Awla, kif ukoll il-Qorti tal-Appell ittrattaw din il-kwistjoni fid-dettal, b'referenza kopjuża wkoll għad-dottrina u ġurisprudenza ingliża, li nfluenzat il-liġi tagħna fi kwistjonijiet ta' assikurazzjoni. Infatti l-ewwel Qorti spjegat illi:

“...il-proponent hu fid-dmir li jsemmi kull fatt li raġonevolment għandu jhoss li hu rilevanti lill-assikuratur li jkun jaf, anke jekk ma jkunx mistoqsi. (ara Degiorgio vs Agius fuq kwotat.)”“It is clear that the fact that many questions are expressly asked does not relieve the proposer of his duty to disclose facts outside the scope of the questions”. *Glicksman vs. Lancashire & General Ass. Co. (1927) A.C 139; Schoolman vs. Hall (1951), Modern Insurance Law John Birds. 3rd edition pag. 98.*” *Non-disclosure of material facts.*”

Hi regola li “an insurer has the right to avoid the contract of insurance in its entirety if the insured was guilty of fraud, nondisclosure or misrepresentation before the contract was entered into”.

“In the leading case which established the duty of disclosure in insurance contracts. Carter vs. Boehm, Lord Mansfield said: “Insurance is a contract upon speculation. The special facts, upon which the contingent chance is to be computed, lie most commonly in the knowledge of the insured only; the underwriter trusts to his representation, and proceeds upon the confidence that he does not keep back any circumstance in his knowledge, to mislead the underwriter into a belief that the circumstance does not exist, and to induce him to estimate the risk as if it did not exist”.

“A fact is material for the purposes of both non-disclosure and misrepresentation if it is one which would influence the judgement of a reasonable and prudent insurer in deciding whether or not to accept the risk or what premium to charge”.

¹³ Deciza fit-3.10.1996 u konfermata fl-Appell fid-9.02.2001

“L-assikuratur ikollu d-dritt jitlob ix-xoljiment tal-kuntratt ta’ l-assikurazzjoni purke’ d-dettalji ommessi jkunu tali li jinfluwixxu fuq id-deċiżjoni biex l-assikuratur jasal għall-kuntratt fil-forma li jkun iffirmah” (Degiorgio vs. Agius supra)”.

Il-Qorti tal-Appell kompliet telabora illi:

“The contract of insurance is the primary illustration of a class of contracts described as uberrimae fidae, that is of utmost good faith. As a result, the potential parties to it are bound to volunteer to each other before the contract is concluded information which is material” (John Birds Modern Insurance Law 1977 p.100). U fil-kawża “Carter vs. Boehm” Lord Mansfield jiddikjara “good faith forbids either party, by concealing what he privately knows, to draw the other into a bargain from his ignorance of that fact and his belief in the contrary... The reason of the rule which obliges parties to disclose is to prevent fraud and to encourage good faith. It is adapted to such facts as vary the nature of the contract which one privately knows and the other is ignorant of and has no reason to suspect”.

Kien allura l-obbligu ta’ min jipproponi li jassigura ma’ haddiehor illi minn rajh jagħti l-informazzjoni kollha materjali li setgħet tinfluwenza l-volonta’ u l-kunsens ta’ l-assikuratur li jikkonkludi n-negozju. Dwar x’kien meqjus bħala materjali ġie ritenut illi “In general the wide ranging nature of this duty of disclosure, which has been prevailing in insurance contracts in England, has been the subject of severe academic criticism for a long time. This doctrine of duty of disclosure in insurance contracts, has been regarded as rigid, inflexible and out of date. The expression ‘contracts uberimae fidei’ has been too frequently and almost indiscriminately used by insurers and judges as an excuse for ignoring insurance claims. Consequently, the insured’s duty of disclosure of material facts becomes one of the most onerous burdens on the insured in insurance contracts” (Semin Park – The Duty of Disclosure in Insurance Contract Law (1996) p.68). Konsegwentement allura fir-relazzjonijiet bejn l-attur u s-soċjeta’ konvenuta ... kien japplika l-prinċipju illi “the potential parties to it (insurance contract) are bound to volunteer to each other before the contract is concluded information which is material...An applicant for insurance is under a duty to disclose to the insurer prior to the conclusion of the contract but only up to this date all material facts within his knowledge, which the latter does not is not deemed to know. .. A

failure to disclose, however innocent, entitles the insurer to avoid the contract ab initio, and upon avoidance it is deemed ever to have existed. The insurer must avoid within a reasonable time of becoming aware of the non-disclosure (Modern Insurance Law, John Birds 1993, 3rd edition, pages 90 et seq.).

“Insurance is a contract upon speculation. The special facts, upon which the contingent chance is to be computed, lie most commonly in the knowledge of the insured only; the under-writer trusts to his representation, and proceeds upon the confidence that he does not keep back any circumstance in his knowledge, to mislead the underwriter into a belief that the circumstance does not exist, and to induce him to estimate the risqué as if it did not exist”. (Carter vs Boehm, ibid.).”

Hekk ukoll gie ribadit mill-Qorti tal-Appell (Inf.) fil-kawża: **“Angelo Spiteri vs Citadel Insurance plc.”**¹⁴

“Hu dottrinalment ricevut illi in linea generali l-ftehim ta’ assigurazzjoni jaf il-bidu tiegħu lid-dokument li kif inhu magħruf mill-istess nomenklatura tiegħu jkun jikkontjieni proposta da parte tal-persuna li tkun trid tassigura li trid tidhol f’rapport ta’ assigurazzjoni. Proposta din li una volta accettata mill-assiguratur tipperfezzjona l-kuntratt u tikkreja l-vinkolu kontrattwali. “This proposal indicates the basis upon which the proposer is prepared to contract and it is up to the insurer to decide whether to provide cover, and if so, at what premium” – Ivamy (“General Principles of Insurance, 4th Ed. 1979, pagna 107).

Il-proposta, u l-acċettazzjoni tagħha, jikkrejaw il-‘consensus ad idem’ u hu proprju għalhekk illi l-kuntratt in ispeċje hu meqjus bħala wiehed ta’ “uberrimae fidae” u l-kontraenti għandhom ikunu bil-massima bona fede meta jiffirmawh. In konsegwenza ta’ dawn il-prinċipji hu ormai ben saldat fil-ġurisprudenza illi “l-proponent għandu jagħti risposta cara dwar dettalji li jiġu mistoqsija lili espressament fil-“proposal form” (“Kollez Vol. XLVI pII p656). Dan anke għaliex il-proposal form hija ritenuta bħala parti integrali tal-polza ta’ l-assigurazzjoni u, kwindi, dikjarazzjoni falza magħmula fil-formola hija qisha dikjarazzjoni falza fil-polza” (Kollez Vol XXXVI pIII p610). Dan ifisser neċessarjament illi jekk jirriżulta li l-informazzjoni kontenuta fil-proposal form

¹⁴ Deciza fit-28.04.2004

kienet mankanti fl-elementi materjali tagħha, tali mankanza kienet tintolaha lis-soċjeta` assiguratriċi biex tiddekreta l-“avoidence” tal-polza (Ara “Salvu Briffa - vs- Walter Camilleri noe”, Appell, 9 ta' Frar 2001).”

In vista ta' din il-ġurisprudenza kostanti, ma tantx jidher li hemm fejn wiehed jisvija mill-prinċipju stabilit li min ikun qed ifittex li jagħmel polza ta' assikurazzjoni irid jagħti l-informazzjoni kollha rikjesta minnu, u jekk din ma tingħatax l-assikuratur għandu dritt jannulla l-polza. Fil-każ in eżami għandha tal-inqas żewġ elementi importanti, il-kondizzjoni fil-kliwi u l-pressjoni għolja li l-applikant naqas li jirriveleva (jekk mhux ukoll il-vizzju tad-droga), u għalhekk, kif kellha raġun issostni s-soċjeta' konvenuta, kieku kienet taf bihom, kienet jew ma taċċettax li tohroġ il-poloż in kwistjoni jew tal-inqas kienet titlob *premium* akbar. Wiehed ma jridx jinsa li dawn kienu *life policies*, u għalhekk kienet tagħmel differenza kbira għad-ditta assiguratriċi li tkun taf li dan l-applikant, għalkemm ta' eta' żgħażuġha, (kellu biss 26 sena meta għamel l-ewwel applikazzjoni), ġia kien qed ibati minn ċerti kundizzjonijiet mediċi piuttost serji. Kien proprju għalhekk illi, kif rajna, d-dikjarazzjoni annessa mal-*proposal form* kienet tirrikjedi li l-applikant jagħti l-informazzjoni **kollha** dwar is-saħħa tiegħu, saħansitra kellu jinfurmahom anke b'xi tibdil li seta' jkun hemm anke wara li tkun inħarġet il-polza. Il-kundizzjonijiet f'polza ta' assikurazzjoni, bħal f'kull kuntratt ieħor, iridu jiġu skrupolożament onorati (*pacta sunt servanda*), u jekk wiehed mill-kontraenti ma joqgħodx għall-kundizzjonijiet miftehma, il-parti l-oħra, kif rajna fil-ġurisprudenza kkwotata, jkollha dritt tesigi li ma tibqax marbuta bl-istess kuntratt.

Għandha raġun għalhekk, is-soċjeta' konvenuta li ma tridx thallas lill-Bank li sellef il-flus lid-decujus is-somom indikati fil-poloż rispettivi maħruġa lilu. M'għandha tagħmel ebda differneza għall-posizzjoni legali l-fatt li Mario Calleja miet b'marda għal kollox estranea għall-kundizzjonijiet li kien ibati minnhom. Għaladarba l-*proposal forms* in kwistjoni kienu jesigu b'mod għal kollox inekwivoku li l-applikant kellu jagħti l-informazzjoni kollha dwar is-saħħa tiegħu, haġa li fil-każ in eżami naqas li jagħmel, it-talbiet attriċi biex is-soċjeta' konvenuta tiġi mgieġhla thallas is-somom assikurati lill-Bank of Valletta plc. ma jistgħux jintlaqgħu.

Kopja Informali ta' Sentenza

Għal dawn il-motivi, tiddeċidi l-kawża billi tiċhad it-talbiet attriċi bl-ispejjeż, apparti dawk ġia deċiżi mill-Qorti tal-Appell, fis-sentenzi tagħha tat-28 ta' Jannar 2005 u tat-2 ta' Marzu 2010, ikunu a karigu tal-atturi.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----